

Nemci nočejo sporazuma

Dramatičen razvoj dogodkov na Čehoslovaskem — Čehoslovaska v istem položaju kakor prej Avstrija — Pogajanja prekinjena — Povsod incidenti

NEMCI NOČEJO SPORAZUMA.

PRAGA, 9. septembra. Med tem ko se je v začetku tega tedna splošno upalo, da bodo nove in skrajne koncesije praške vlade sudetskimi Nemcem razčistile položaj in ustvarile mirnejše ozračje, v katerem se bodo pričela in ugodno razvila pogajanja za sporazum, so nadaljnji dogodki pokazali, da je bilo to upanje prazno in da na nemški strani sporazuma sploh ni. Sedaj je to jasno vsakomur, ne samo v Pragi, ampak tudi po vsej Evropi. Nemci zasledujejo glede Čehoslovake isti cilj, kakor so ga glede Avstrije pred anšlusom. Schuschniggova vlada bi bila v Avstriji lahko izpolnila vse berlinske zahteve, pa ji tudi to ne bi bilo pomagalo. Prav tako sprejme tudi Čehoslovaska lahko vse zahteve sudetskih Nemcev, in dejansko jih je v četrtim predlogu tudi sprejela vse do tiste meje, ki je združljiva z zagotovitvijo nadaljnjega obstoja državne suverenosti, pa se Nemci tudi s tem ne bi zadovoljili.

PISANJE KAKOR PREJ O AVSTRIJI.

Kljub vsem urgencam s strani praške vlade in tudi lorda Runcimana vodstvo sudetske nemške stranke ni hotelo s pravo barvo na dan: ali sprejema praški predlog ali ne. Nemške izjave so bile ves čas dvoumne, mogle so se razumeti kot da in kot ne. Med tem pa so namesto njih odgovorili v Nemčiji, kjer je ves čas pisal, da tudi novi praški predlogi niso sprejemljivi. Bolj kakor ta odklonitev je pa značilna trditve nemškega tiska, da Nemci Čehom: 1. sploh ne morejo zaupati, da bi sporazum, ako bi bil tudi sklenjen, v resnici izvršili, in 2., da praška vlada tudi ni več gospodar položaja, ker je izgubila nad dogodki v državi ves vpliv. To govori bolj razločno kakor vse drugo za to, da gledajo na Čehoslovasko enako kakor so prej na Schuschniggovo Avstrijo. Tudi o njej so trdili isto.

ŽALOVANJE ZA VOHUNOM KNOLOM.

Med tem so pa sudetski Nemci z mrzlično naglico nadaljevali svojo propagando in organizacijo. Že odkritje špionaže, ki jo je vodil eden izmed sudetsko-nemških voditeljev Alfred Knol, je pokazalo, da so na delu sile, ki jim ni do sporazuma. Knol je bil obsojen na večletno ječo in te dni prepeljan v stalne zapore. Med prevozom je pa izvršil samomor. Dasi je bil vohun in veleizdajalec, obsojen po vseh predpisih najbolj objektivnega sodišča, ga je njegova stranka proglasila za mučenika in odredila za njim žalovanje. Po vseh sudetsko-nemških krajih so izvešene črne zastave in pristaši Henleina nosijo črne trakove. Nosijo jih tudi vsi njegovi poslanci in senatorji. Z njim so prišli včeraj celo k ministrskemu predsedniku dr. Hodži protestirati proti dogodkom v Moravski Ostravi in Opavi.

DOGODKI V MORAVSKI OSTRAVI.

Praška vlada je bila že ponovno obveščena, da vthotaplajo sudetski Nemci iz Nemčije orožje in strožje preiskave so ugotovile resničnost teh informacij. Tako je bila tudi policija v Moravski Ostravi obveščena, da imajo nekateri nemški meščani skrite zaloge vojaških pušk, ročnih granat itd. Policija je odredila hišne preiskave, našla res orožje in več Nemcev aretirala. Nemci so pod vodstvom poslancev Köllnerja in Maya policijo napadli in skušali aretirane osvoboditi. Zelenko in ga neusmiljeno pretepali. Policija je morala rabiti silo, vendar se orožja ni poslužila. Pri tem sta dobila udarce z gumijevko tudi omenjena po-

slanca. Ta incident, ki so ga izzvali Nemci sami, in kakor vse kaže, namenoma, kakor tudi še drugod druge, manj pomembne, je dal povod za sklep, ki je ves položaj do skrajnosti poostiril.

NEMCI PREKINILI POGAJANJA.

Vodstvo sudetsko-nemške stranke je v sredo izdalo komunike, da sicer sprejema vladni predlog kot bazo za pogajanja, pogajanja sama pa odklanja in jih tako dolgo sploh ne more biti, dokler incident v Moravski Ostravi ni poravnani in poslanca Köllner ter May ne dobijo zadostne. Ta sklep sta poslanci Kundt in Šebekovsky osebno sporočila tudi dr. Hodži in pri njem protestirala radi incidenta v Moravski Ostravi. S tem so bili vsaj zaenkrat tudi formalno porušeni vsi mostovi med sudetskimi Nemci in praško vlado. Včeraj so sicer nekateri tukajšnji in tudi londonski ter pariški listi objavili vest, da so Nemci svoj sklep že preklicali in da se bodo pogajanja že danes pričela, toda nemško vodstvo je te vesti demantiralo. Po vsem tem je sedaj jasno, da Nemci nočejo pogajanj pred Hitlerjevo izjavo, ki jo pričakujejo za ponedeljek v Nürnbergu. Do tedaj se položaj tu ne bo spremenil.

NOVI INCIDENTI.

Med tem so pa Nemci izzvali predvčerajšnjim in včeraj nove incidente v Opavi, Jägerndorfu in drugod. Pri teh incidentih so napadli policijo, vzklikali Hitlerju ter sramotili Čeha in vlado. V Opavi so demonstrirale ženske pred šolo. Vodila jih je neka Peterkova, ki je po-

rodu Čehinja, kakor njen mož, pa zahtevala, da morajo njeni otroci v nemško šolo. Med demonstranti so bili tudi Nemci iz Nemčije in je bil neki 17-letni dijak iz Nemčije tudi aretiran. Peterkova je tako divjala, da jo je komaj več stražnikov ukrotilo. Po izpušitvi je šla v tajništvo sudetsko-nemške stranke, kjer so jo preiskali in ugotovili »nevarne poškodbe«. Zaradi tega so žensko zopet zaprli in uradni zdravniki so ugotovili, da ima le malo zateklo roko, za katero jo je stražnik s silo vlekel na policijo. Vsi ti incidenti, ki so jih Nemci sami in namenoma izzvali, se sedaj do skrajnosti izrabljajo v vsem nemškem tisku.

NEMŠKI MEMORANDUM.

PRAGA, 9. septembra. Vodstvo sudetsko-nemške stranke je imelo včeraj popoldne zopet sejo, na kateri je sklepalo o nadaljnjih korakih zaradi incidentov v Moravski Ostravi in drugod. Sprejelo je tudi memorandum, ki ga je nato poslalo vladi. Nemci nastopajo v tem memorandumu silno ostro in odrekajo tako policijski kakor tudi čehoslovaskim sodiščem objektivnost in zakonitost. Razen tega opozarjajo na silno razburjenje, ki se polajša vedo bolj vsega sudetsko-nemškega prebivalstva.

BENEŠ BO GOVORIL V RADIU.

PRAGA, 9. septembra. Ministrski svet je imel včeraj dolgo sejo, na kateri je razpravljal o nastalem položaju, kakor tudi o koncesijah Nemcem. Pričakuje se, da bo danes ob 18. uri govoril po radiu prezident dr. Beneš o položaju.

Sporazum, propast ali vojna

ČEHOSLOVASKO-NEMŠKI SPOR SE MORE REŠITI LE TAKO, DA NEMCI SPREJMEJO SPORAZUM, DA ČEHOSLOVASKA PROPADE, ALI DA NASTANE VOJNA.

PRAGA, 9. septembra. Tu je nastalo po prekinitvi pogajanj z Nemci popolno zatišje, ki je podobno miru pred nevarnostjo nevihte. Tudi lord Runciman včeraj ni veliko konferiral, ampak je obiskal praški veleposojatelj. Pogajanja z Nemci so popolnoma prekinjena in splošno se sodi, da se ta teden tudi ne bodo obnovila. O nadaljnjem razvoju dogodkov sploh ni nobene jasnosti, kakor tudi ne o tem, kaj bo sedaj ukrenil lord Runciman. Opaža se povsod velika utrujenost. Vse zdaj ve, da postaja Praga postranskega pomena. Težišče dogodkov je prešlo na London in Berlin, odnosno sedaj Nürnberg. Verjetno je sploh, da se bodo pogajanja pričela na tej čisto novi mednarodni diplomatski bazi. Čehoslovaska vlada je šla v svojih koncesijah do skraj-

nosti in dalje ne more več. Prometni minister Běchyne je izjavil dopisniku »Lidovih Novin«, da vlada ne more popustiti niti za milimeter več. V svojih ponujenih koncesijah je šla do take skrajnosti na pritisk prijateljev (Anglije in Francije). Po sodbi, ki se je zaupno izvedela iz političnega vira, obstojajo sedaj samo tri možnosti: 1. da Nemci popuste in sklenejo sporazum, 2. da zadene Čehoslovasko ali vsaj en del ista usoda kakor je Avstrija, ali 3. da zavezniki to preprečijo z mirnimi ali vojaškimi sredstvi. To tretje pomeni prej vojno kakor mir. Čehoslovaska se bo v primeru potrebe branila do zadnjega moža. Vse pa pričakuje sedaj, kaj bo izjavil Hitler v ponedeljek v Nürnbergu.

Zveza narodov v usodni uri

DANES SE OTVARJA LETOŠNJE JESENSKO ZASEDANJE ZVEZE NARODOV V ŽENEVI.

ŽENEVA, 9. septembra. Čehoslovasko vprašanje meče temno senco na današnje otvoritev jesenskega zasedanja Zveze narodov. Tu vlada prepričanje, da se Zveza narodov še nikoli ni sestajala v tako usodni uri, vendar pa obstaja še zaupanje v ohranitev miru. Generalni tajnik Avenol je izjavil uradništvu, da bo to zasedanje najvažnejše vse od nastanka Zveze narodov doslej. Zasedanje bo važno za ves svet in za vso minoro stvar. Ker zunanji ministra važ-

nejših držav niso prišli sem, se pričakuje njihov poset šele za 13. t. m.

VREMENSKA NAPOVED

Na zapadu in jugu Alp večinoma oblačno in deloma majhne padavine. Na vzhodu predvsem jasno z jutranjo meglo v nižini. Toplota se ne bo bistveno spremenila.

Borza. Cürich, 9. septembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.9525, London 21.315, Newyork 41.50, Milano 23.24, Berlin 177, Praga 15.24.

Zapiski

Vlada pravice pesti

Viscount Robert Cecil, eden izmed najodličnejših angleških državnikov, ki je prejel Nobelovo mirovno nagrado, je napisal članek »Ali je vojna neizogibna?«, v katerem pravi: Bedasti ljudje v Angliji se sprašujejo, zakaj naj bi se mi bojevali za Čehoslovasko? To sploh ni bilo in ni vprašanje. Važno je samo, da ne more biti ne nevarnosti, ne zaupanja in ne napredka, če se ne spoštuje zakon proti mednarodni napadalnosti. Tukaj tiči tisto veliko sporno vprašanje in podlaga vsega nemira v Evropi. Ako bi se uveljavila nemška teza, tedaj bo čisto očitno vsak narod potencialni sovražnik vsakega drugega naroda. Prav kakor je na prejšnji kulturni stopnji vsak posameznik samo oborožen mogel iti iz hiše, tako se mora dandanes, če bi se sprejelo načelo nekontrolirane narodne suverenitete, vsak narod kar najbolj mogče oborožiti, kajti to je njegovo edino uvanje na varnost — upanje, ki se mora slednjič le izkazati kot varljivo. Vprašanja korekture mej ali svobodne trgovine se ne bodo mogla več obravnavati zgolj po njihovem pravem pomenu. Potem mora vsaka mednarodna diskusija dovesti do vojne. Potem bo v mednarodnem življenju neizogibno zavladala pravica pesti.

O »pogubnosti« socialnih zakonov

Pod tem naslovom priobčuje »Delavska pravica«, glasilo krščanskih socialistov, daljši članek, v katerem pobija trditve desničarskih listov, češ da pomenijo socialni zakoni za Francijo propad. List vidi v teh napadih na socialno zakonodajo le pritisk 200 družin, ki hočejo zvaliti vsa bremena oboroževanja na delovno ljudstvo, čeprav dobički podjetnikov rapidno rastejo, kar dokazujejo že samo bilance rudnikov, ki jih navaja »Delavska pravica«. List pravi: »Nastop meščanskih listov osvetljuje tudi njihovo čudno socialno pojmovanje. Pri napadu na sedanji francoski vladni režim se sklicujejo tudi na to, češ, vsepovsod delajo celo po 12 ur, le v Franciji je 40-urnik. Čudna logika! Ako primorajo drugod, da dela ljudstvo prekomerno in pod slabimi pogoji, ne bi smeli obsojati v konkurenčnem boju naprednejše in socialnejše francoske vlade, ampak razmere drugod!«

Zrtve pomanjkanja političnega čuta

»Cité chrétienne« piše: »Zgled Nemčije in Avstrije zadostuje. Katoličana Brüning in Dollfuss... sta se bala nasloniti se na velike demokratične stranke. Gil Robles, Brüning, Dollfuss, Schuschnigg so bili žrtve in z njimi njihove dežele, žrtve svoje boječnosti; gotovo pa žrtve pomanjkanja političnega čuta.«

Največje zlo v politiki

Gotovo si ne moremo misliti v politiki večjega zla, kakor če imamo opraviti z režimi, ki se sklicujejo na svojo demokracijo, se ponašajo z njo in z njenega vidika presoja in če treba, obsoja nedemokratične težnje in vladavine, sami pa dejansko vladajo z metodami, ki ne pospešujejo ljudske blaginje in narodne skupnosti, ampak služijo izključno diktaturi ter svoje strankarske interese prikazuje kot edino merodajno ljudsko voljo. Taki režimi so vzrok, da se je spravila vsa ljudska skupnost v popolno odvisnost od posameznih vodij. (Slovenec, 7. IX. 1938.)

Sen o svobodi

Odkar je svoboda postala politična pravica in se je prva roka iz množice stegnila po njej, je človeški sen o svobodi mučen in krvav. Skriva se po mišjih luknjah zdaj pred bodalom, zdaj pred tiaro. (Juš Kozak, »Ljubljanski Zvon«).

Maribor, 9. septembra.

Češkoslovaški narodnostni problem, ki je že nekaj mesecev središče vsega svetovnega zanimanja in vir neprestane nevarnosti za mir Evrope, je stopil zadnje tedne tako v ospredje, da so se pred njim morali umakniti v drugo vrsto vsi ostali, celo španski in kitajski. Prvič po svetovni vojni se je zgodilo, da je postal položaj neke narodne manjšine vzrok tako težkega spora in predmet mednarodnega reševanja. Prvič pa tudi, da je Anglija stopila iz svoje dvajsetletne izolacijske rezerve in se aktivno vmešala v zadeve na kontinentu, tokrat celo v zadeve srednje Evrope, ki je geografsko tako oddaljena od velikobritanskega otočja. Njeno vmešanje, navzočnost lorda Runcimana v Pragi, mrzlična posvetovanja angleških državnikov v Londonu ter neprestano konferiranje diplomatov nedvomno dokazuje, da gre tu za zadevo, ki je veliko bolj resna kakor so bile morda vse druge dosedanje.

Vendar se še veliko ljudi po Evropi in drugod sprašuje v čem je prav za prav vsa težina in nevarnost tega spora, ko se na videz zdi, da gre le za neko čisto notranjo češkoslovaško zadevo, za ureditev nadaljnjega sožitja Čehov z njihovim nemško narodno manjšino. Nekateri se sprašujejo, zakaj dovoljuje praška vlada sudetskimi Nemcem njihovo delo, ki sega čisto v področje veleizdaje in bi se moglo že davno postaviti pod zadevne paragrafe zakona? Drugi se zopet čudijo, zakaj Čehi ne sprejmejo sudetsko-nemških zahtev in ne preurede republike v federacijo, v kateri bi imeli tudi Nemci, v kolikor so kompaktno naseljeni, svojo federativno samoupravo? Tretji se pa čudijo, na kak način in zakaj predstavlja ta problem tako veliko vojno nevarnost, da so se morale mobilizirati tako ogromne politične, diplomatske in vojaške sile za posredovalno in pomirjevalno akcijo?

Na vsa ta vprašanja je mogoče odgovoriti v splošnem že z načelno ugotovitvijo, da češkoslovaški narodnostni spor že od letošnjega maja ni več notranjepolitična zadeva češkoslovaške republike. Ta spor je dejansko spor med Češkoslovaško in Nemčijo. Za sudetskimi Nemci stoji vsa ogromna politična in vojaška moč tretjega rajha, s katero mora praška vlada računati prav tako kakor z neizprosnno željo Anglije in Francije, da se ohrani evropski mir in se ne izzove nova svetovna vojna. To ohoje jo sili, da proti voditeljem sudetskih Nemcev ne uporabi zakonov, ki so določeni za take primere, ampak se z njimi celo mirno pogaja in jim ponuja vedno večje koncesije. Toda tudi te koncesije imajo svoje meje, preko katerih Praga ne more in je tudi njeni zavetniki v Londonu, Parizu, Moskvi in drugod gotovo ne bodo šli.

Pred vsem ne more praška vlada sprejeti glavne sudetsko-nemške zahteve po popolni federativni avtonomiji sudetsko-nemškega ozemlja v eni sami pokrajini, ker ji nihče ne more dati zagotovila, da je ta zahteva končni cilj sudetskih Nemcev, ampak ji razni znaki dokazujejo celo nasprotno, da si ga zamišljajo le kot prehodno sredstvo za popolno teritorialno odcepitev in priključitev k Nemčiji po vzorcu Avstrije. Taka odcepitev bi pa pomenila geografsko raztrganje Češkoslovaške in okrnitev tudi češkega čistejšega ter mešanega narodnega ozemlja. Ti sočleno sožitje Nemcev in Čehov v sudetskih pokrajinah je namreč narodnostne meje tako izmaličilo, da se brez škode za eno ali drugo narodnost sploh ne daje raztrgati.

Odcepitev tega ozemlja bi torej pomenila tako okrnitev Češkoslovaške, da bi ostala po njej kakor invalid, ki je skoraj nesposoben za nadaljnje samostojno življenje. Takega samomora Češkoslovaška pod nobenim pogojem ne more izvršiti. Bil pa tudi ne bi v interesu Anglije, Francije in ostalih zaveznikov, ki hočejo imeti v srcu Evrope še dalje močno in življenja sposobno češkoslovaško republiko. Zato so ti zavezniki sicer pritiskali na Prago in jo pripravili do popuščanja, ne bodo pa nikoli dovolili njenega uničenja. Spor bi se zato mirno rešil samo na ta način, da bi tudi sudetski Nemci popustili in se na podlagi sporazuma približali predlogom, ki jih ponuja Praga. Pri tem bi seveda morali opustiti vse svoje namene, ki niso v skladu z na-

Razburjenje tudi v Angliji

ODPOR PROTI PREDLOGU »TIMES«. GRE TUDI ZA BRITANSKI IMPERIJ. DELAVSTVO ZAHTEVA SKLICANJE PARLAMENTA.

LONDON, 9. septembra. Razvoj dogodkov na Češkoslovaškem je povzročil tudi tu veliko napetost, ki se kaže zlasti v vsem javnem življenju. Vera v možnost sporazuma gine vedno bolj in v tukajšnjih političnih krogih se priznava, da zdaj ne more biti nobenega dvoma več o tem, da gre za odtrganje sudetsko-nemških krajev od Češkoslovaške, kar bi pa povzročilo lahko tudi razpad vse države. Konservativne »Times« so objavile predlog, naj bi se meje Češkoslovaške in Nemčije mirnim potom spreminile, toda vlada je izdala uradno poročilo, da ne stoji na tem stališču. Proti temu so protestirali tu tudi poslanci Francije, Rusije in Češkoslovaške. Ostali listi naglašajo, da Češkoslovaška ne more dati večjih koncesij, kakor jih je sedaj ponudila Nemcem. V ostalem poročajo soglasno, da Nemci sami inscenirajo incidente in da so pogajanja prekinili za-

to, ker sporazuma sploh nečejo. »Daily Chronicle« vprašuje, kaj bo Evropa sedaj storila? Ali bo pustila pasti tudi ČSR, kakor je Avstrijo? Ako bo to storila, naj se pripravi še na nove Avstrije in Češkoslovaške. Od odločitve zahodnih sil je odvisna usoda vse Evrope in tudi bodočnost britanskega imperija.

LONDON, 9. septembra. Glavni svet Delovne zveze je izdal manifest, v katerem pravi, da je Anglija zaradi svoje mlačnosti in neodločnosti v zadnjih 7 letih v veliki meri odgovorna za razvoj dogodkov v Evropi. Zveza zahteva takojšnje sklicanje parlamenta, odprte španske meje na Pirenejskih in zagotovilo, da se na praško vlado ne napravi noben nov pritisk. Vlada mora brezpogojno in jasno povedati, da bo v vsakem primeru stala z vso svojo bojno silo na strani Francije.

Hitler nestrpen in zlovoljen

RIBBENTROP NE VERUJE V OBOROŽENO INTERVENCIJO ANGLIJE. — KONFERENCA DIPLOMATOV. — TISK ZASTRUPILJA OZRAČJE.

BERLIN, 9. septembra. Dosedanji potek kongresa v Nürnbergu izpopolnjuje zadeve, ki zanimajo le nacionalno-socialistično stranko. Večjo pozornost je vzbudil le govor Rosenberga o avtoriteti in svobodi, v katerem je dejal, da poje stari (demokratski) red v svetu svoj labodji spev. Nacionalizem zamenjuje parlamentarni režim egoističnih strank. Večja pažnja kakor pa zborovanjem se posveča diplomatskim akcijam. Kakor se izve, se angleškemu poslanku Hendersonu doslej ni posrečilo govoriti neposredno s Hitlerjem. Govoriti je mogel le z zunanjim ministrom Ribbentropom, ki pa ne veruje, da bi Anglija šla kdaj v vojno zaradi Češkoslovaške. Zanimanje je vzbudila včeraj Ribbentropova konferenca z nemškimi poslanci in drugimi diplomatskimi zastopniki, ki so prišli iz vse Evrope in drugod na kongres

in z vodilnimi uradniki svojega ministristva. Na konferenci so bili nemški poslani iz Londona, Pariza, Moskve, Washingtona, Prage, Beograda, Rima, Budimpešte, Bukarešte itd.

NÜRNBERG, 9. septembra. Vodja sudetskih Nemcev Konrad Henlein ostane v Nürnbergu do Hitlerjevega govora v ponedeljek. Ta govor se pričakuje z veliko napetostjo, ker bo Hitler takrat baje izrekel zadnjo besedo o Češkoslovaški. Iz poučnega vira se zatrjuje, da je Hitler zelo nestrpen in zlovoljen zaradi tako dolgega zavlačevanja določitve nove usode sudetskih Nemcev. Mnogi se zato boje, da se bo v svojem govoru prenačil. Nemški tisk pa vodi dalje še ostrejšo kampanjo proti Češkoslovaški in zastruplja itak do skrajnosti zastrupljeno ozračje.

Vojske se zbirajo na mejah

DELNE MOBILIZACIJE V FRANCIJI, BELGIJI IN RUSIJI. — VOJAŠTVO V BOJNI OPREMI ZASEDA MEJE.

PARIZ, 9. septembra. V Franciji se nadaljuje vpoklic rezervistov. Sedaj je pod orožjem 600.000 mož, a se bo stanje v par dneh povečalo na 1 milion. Vse udrbe Maginotove črte so zasedene z vojaštvom v bojni pripravljenosti. Vzdolž vse meje na Renu je zasedlo vojaštvo vse strateško važne položaje. Vse francosko vojaštvo je zamenjalo mirovne uniforme za bojne in je popolnoma oboroženo. V glavnem vojaškem skladišču v Saint Germainu delajo noč in dan, prav tako v vojaških pekarnah. Koncentracija čet na meji se vrši v najlepšem redu in povsod vlada kljub temu popolni mir in nenavada tišina.

BRUXELES, 9. septembra. Belgijska vojska je v bojni opremi zasedla mejne utrbe proti Nemčiji. Pripravljen je ukaz o delni mobilizaciji.

LONDON, 9. septembra. Koncentracija angleškega bojnega brodivja je dovršena. Vojska, zlasti mornarica in letalstvo, je v bojni pripravljenosti. Vsi dopustniki so se morali nemudoma vrniti v službo.

RIGA, 9. septembra. Skoraj ves železniški promet v zahodni Rusiji je okupiran s prevažanjem čet v utrjene postojane.

daljnjim sožitjem s Čehi v skupni državi. Doslej volje do takega popuščanja še niso pokazali.

Ako se torej spor ne reši s sporazumom, korak nazaj najbrže ne bo mogoč, ker bi pomenil kapitulacijo ne samo sudetskih Nemcev, ampak celokupnega nemškega naroda. Tu pa nastopa tisti moment, ki vznemirja v obliki vojne nevarnosti vso Evropo in ves svet. Zato konca sedanjih dogodkov ni mogoče videti, treba je nanj le počakati in upati, da se bo nazadnje morda le še našel tak izhod, da nam bo prihranjeno novo gorje.

Pred odločitvijo Romunije

BUKAREŠTA, 9. septembra. Za soboto je sklicana tu pod predsedstvom kralja Karola izredna seja romunske vlade, na kateri bo sprejeta odločitev Romunije z ozirom na grozeči mednarodni položaj. Kakor je znano, je Romunija že izjavila, da v primeru napada na Češkoslovaško ne bi mogla ostati neutralna. Na jutrišnji seji se bo razpravljalo glavno o prošnji Rusije za dovoljenje za prehod njene vojske čez Romunijo v Češkoslovaško. Rusija ponuja za to Romuniji velike koncesije.

Praška vlada ugodila Nemcem tudi radi Moravske Ostrave

PRAGA, 9. septembra. Praška vlada je, kakor se neuradno izve, ugodila nemškim zahtevam radi dogodkov v Moravski Ostravi in obljubila kaznovati policijske organe. Suspendiran bo tudi šef policije. Vse to je storila, da odstrani vzrok, zaradi katerega so Nemci pogajanja prekinili.

TUDI FRANK V NÜRNBERGU.

PRAGA, 9. septembra. Henleinov namestnik dr. Frank je odpotoval sinoči v Nürnberg.

NEMCIJA ISČE POMOČI V TOKIU.

TOKIO, 9. septembra. Nemški poslanik je včeraj obiskal namestnika japonskega zunanjega ministra in zaprosil v imenu berlinske vlade vlado v Tokiu za moralno podporo Nemčiji pri njeni politiki v Evropi.

Drobne vesti

1 leto in 2 meseca robije za suknjo.

Tudi Rojko Franc je star grešnik, zato mu je sodišče odmerilo tako visoko kazen. Obleka in tisto perilo, ki ga je odnesel svojemu podnajemniku, je bilo vredno komaj 1260 din. Obtoženec je tiho priznal vsa tri nesocialna dejanja: da je okradel siromaka, da je obleko prodal in da je denar zapil. Po razsodbi mu je predsednik senata še povedal, da ga čaka za vsako najmanjšo tatvino najmanj leto dni robije. Rojko je bil z razsodbo še nekam zadovoljen.

Krošnjarstvo v obmejni coni prepovedano. Toda kljub temu krošnjari prepovedi ne upoštevajo. Zdaj so jih spet orožniki prijeli kar pol ducata v št. Ilju. Prodajali so nabožne slike, okvirje, volneno blago in manufakture. Vsem je bila odvzeta krošnjarska knjižica.

Prijet tat. Danes zjutraj je neki stražnik prijel brezposelnega Franca Tarkusa, ki je pred dnevi ukradel svojemu takratnemu delodajalcu Josipu Heriču, posestniku v Bistrici pri Limbušu, strojni sveder, dva para moških čeljev, nahrbtnik in ponošeni suknjič. Vse to je potem razprodal na mariborskem trgu neznanim kmetom. Tarkus je že dober znanec policije, čeprav šteje šele 23 pomladi. Je brez stalnega bivališča in se noče oprijeti poštenega dela.

Napad na cesti. Trgovski polnik Ivan Vrabl z Meljske ceste je prijavil, da sta ga včeraj, ko se je vračal proti domu, v bližini neke gostilne napadla dva moška, ga vrgla vznak in ga obdela po glavi ter ostalem telesu. Ko se mu je posrečilo vstati, sta napadalec izginila. Enega od napadalcev je Vrabl spoznal. Je to neki pekovski pomočnik, ki mu je že zjutraj grozil, ko ga je Vrabl opozoril naj ne kolešari po dvorišču.

Zdravniško društvo v Mariboru je preložilo svojo ekskurzijo na Klenovnik od 11. na 18. t. m.

Mariborsko gledališče

m. Predzaznamba gledališkega abonmaja je do 14. t. m. vsem onim, ki se iz posebnih razlogov ne morejo že zdaj odločiti za priglas abonmaja. Predzaznamba sprejema gledališka blagajna.

m. Novo angažirana sta za prihodnjo sezono pri mariborskem gledališču priznani odrski umetnik g. Vladimir Skrbinek kot režiser in igralec, za opero in opereto pa bivši član zagrebške opere g. Anatol Manoševiski. Oba nova člana pomenita veliko pridobitev za mariborsko gledališče.

Novice

Sokolski praznik pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

Ob krasnem vremenu in veliki udeležbi Sokolov in prijateljev Sokolstva je obhajalo včeraj sokolsko društvo pri Sv. Lenartu v Slov. gor. ki predstavlja danes najmočnejšo sokolsko trdnjavo na tej strani našega obmejnega ozemlja, 30-letnico svojega obstoja v zvezi s proslavo 20-letnice Jugoslavije.

Uvod v proslavo je bila na predvečer slavnostna akademija v Sokolskem domu s slavnostnim govorom staroste dr. Milana Goriškega. Članstvo je poklonilo njemu kot ustanovitelju društva in prvemu starosti skozi vseh 30 let pa do danes lep spominski album s slikami, načelniku br. P. Liču pa istotako v spomin njegove 30-letne načelniške funkcije srebrni pokal. Akademija, ki je bila tehnično na višku in na kateri je sodelovalo 70 članov domačega društva, je bila zaključena s prizorom iz Jurčičevega "Tugomera". Dvorana je bila nabito

polna navdušenega narodnega občinstva.

Včeraj na slavnostni dan so se zbirali pri Sv. Lenartu, ki je bil ves v zastavi, Sokoli in Sokolice z vseh strani: prišla so vsa društva in čete slovenjgoriškega sokolskega okrožja, predstavniki in odposlanstva Sokolomatičice iz Maribora, Ptuja, Gor. Radgona, St. Ilja, Ruš, Slovenske Bistrice, Ljutomerja in od drugod. Prihajali so avtobusi natrpani gostov iz vseh krajev.

Ob 3 popoldne se je razvil svečan sprevoz z vojaško godbo iz Maribora na čelu iz trga na telovadišče pri Sokolskem domu.

Po pozdravnih nagovorih in čestitanjih je sledil telovadni nastop. Vse točke je občinstvo živahno aklamiralo.

Po telovadnem nastopu se je razvila na tratih okoli Sokolskega doma prosta zabava.

Mladi stražarji slovenske zemlje

LEPO USPELA MANIFESTACIJA KMETSKE MLADINE V SV. MARJETI OB PESNICI.

V okviru proslave 15-letnice svojega obstoja je včeraj priredilo naše agilno Društvo kmetijskih fantov in deklet lepo uspelo tekmo koscev, združeno z mladinskim zborovanjem. Poleg domačinov so se prireditve v častnem številu udeležili tudi Mariborčani, ki vedo ceniti trdo kmeto delo in se veselijo kulturnega in prosvetnega napredka mlade kmetijske generacije. Med drugimi gosti smo opazili predsednika Zveze kmetijskih fantov in deklet g. Ivana Kronovška, narodnega poslanca dr. Jančiča, zastopnika NSZ g. Vladimira Kravosa, načelnika z. Adolfa Ribnikarja in druge.

Lepo formirana povorka z državno bojno in kosci ter grabljicami na čelu je krenila skozi vas na travnik z. Krambergerja, kjer se je okoli govorniške tribune zbrala velika množica ljudi. Uvodoma je društveni pevski zbor pod vodstvom agilnega šol. upravitelja g. M. Vaude dovršeno zapel kmetijsko mladinsko himno »Zeleni prapor«, nakar je navzoče v iskrenih besedah pozdravil društveni podpredsednik g. Ljorže Fras. Zbrano in občutno je nato govoril o pomenu in ljubezni do zemlje nar. poslanec dr. Jančič, poudarjajoč, da je kmeto delo sicer trdo, toda častno in na prvem mestu ter mu gre vse priznanje. Njegove tople čestitke k 15-letnici društvenega obstoja so izzvali tople aplavze. Pristopne so bile tudi čestitke zastopnika NSZ

g. Kravosa, ki je dejal, da se tudi delavstvo veseli vsakega kmetijskega praznika, saj je ravno delo tista vez, ki najtesneje povezuje kmetijskega in delavskega človeka v borbi za pravice in priznanje. Nato pa imel daljši programatični govor predsednik ZKFID g. Ivan Kronovšek, ki je množici tolmačil pomen tekmovanja v kmetijski delu ter namen kmetijsko mladinske organizacije. V kulturnem in prosvetnem delu se hočem lada kmetijska generacija ne oziraje se na levo in desno otresti vseh kvarnih vplivov ter postati na slovenskem podeželju samostojen in izobražen faktor. Na svoje rame si je naložil nalogo, da do svojega zadnjega diha brani in čuva našo zemljo, s čimer najvidnejše poudarja svojo narodnost in svojo državljanost.

Po zborovanju je pričela pod vodstvom bivšega župana g. Šumana zanimiva tekma koscev, ki ji je občinstvo sledilo z napetim zanimanjem. Pristrčen je bil zlasti pogled na mlade 8—12-letne fante, ki so v posebni kategoriji pokazali, da so tudi oni odlični kosci. Po končani tekmi se je spet uredila povorka ter krenila na veselični prostor pri g. Šumani, kjer je bila razglasitev tekmovalnih rezultatov. V prvi kategoriji je dosegel najboljši rezultat Jože Grahovnik, v II. kategoriji T. Žvajkar in v III. kategoriji I. Zorjan. Vsi tekmovalci so prejeli prav lepe nagrade.

do osvobojenja edini slovenski tehnik med Prekmurci. Pisane v gajici in jeziku, ki mu je bila vzor knjižna slovenščina, imajo veliko zaslug za ohranitev slovenstva v Prekmurju in prebuditve slovenske zavesti. V prekratnih dneh je bilo okrog njih glavno vodstvo gibanja za priključitev k Jugoslaviji. Po prevratu, v novi državi, pa so postale glasilo SLS in zadnja leta zagovarjale politiko g. Jevtiča in sedanje JRZ. Narodna in druga društva ter vsi, ki se danes ne strinjajo z opredelitvijo »Novin«, bi pri proslavi sodelovali, ako bi to bila proslava slovenskega dela za slovenstvo in državno mišljenje Prekmurja in bi imela splošen značaj. Ker pa so nadaljnje številke »Novin« prinašale članke in obvestila, ki po njihovem mnenju niso v skladu s splošnimi merili, se proslave ne bodo udeležili. Za prekmurske prilike to dejstvo ni koristno. Veliko dejstev govori za to, da je nujno za vse, ki imajo slovenstvo res v srcu in ki ne predpostavljajo ožjih interesov, splošnim koristim naroda in države, da prenehajo s škodljivo sebičnostjo. Ne da bi iskali krivcev na tej ali oni strani, bi želeli tudi ob tej priliki, da bi ob 20-letnici Prekmurja vsi resno premotrili prilike med nami in okoli nas, če ni mogoče zaenkrat vsi skupno, četrto je sicer vsak posebej. Mogoče bo to rodilo složnost, ki jo današnji čas nujno narekuje.

Mednarodna fotografska razstava v Ljubljani

Prav mnogo zanimanja vzbuja v Ljubljani mednarodna fotografska razstava, ki je ena največjih v Jugoslaviji sploh in na svetu. Na razstavi sodeluje nad 500 avtorjev z vseh kontinentov iz 30 držav. Razstava nam prikaže začetke slovenske fotografije, ki jo je ustanovil Janez Puhar, njeno uporabo v javnem življenju (v znanosti, gospodarstvu, poklicu, sportu, industriji itd.), delo fotografskih začetnikov in umetnostno fotografijo. Razstavljalce je stalo mnogo truda, da so organizirali za Slovence tako pomembno fotografsko razstavo v Ljubljani. Velik pomen razstave je prav v tem, da bodo tuji spoznali naš, našo zemljo in naše umetnike, foto-amaterje. Slovenci pa smo tudi lahko ponosni na številne nagrade, ki so jih naši foto-amaterji prejeli na mednarodnih razstavah. Razstava kaže po pravici visoko stopnjo naše fotografske kulture, ki nas odlično predstavlja v tujem svetu ob podobnih razstavah.

o. O svečanih proslavah kraljevega rojstnega dne smo dobili nešteto poročil, ki pričajo, s koliko ljubeznijo in vdanostjo so ljudje po trgih in vaseh proslavili rojstni dan našega mladega kralja. Izredno lepe so bile proslave v Rušah, Rogoški Slatini, St. Ilju, Dravogradu, na Dravskem polju, Slovenskih gorah in drugod. Rodoljubne manifestacije so bile ponekod tako lepe in svečane, da podobnih doslej še sploh ni bilo.

o. Naša pesem na meji. Izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu, ki ga je priredil Branibor, je prav lepo uspel. Pri maši so sodelovali mariborski pevci, nato pa so pred cerkvijo zapeli več slovenskih pesmi, ki so domačine zelo navdušile. Nato je spregovoril nekaj bodrilnih besed prof. Bizjak, na kar sta pozdravila Mariborčane šolski upravitelj Božič in občinski tajnik Žunko. Pozdrav predsednika mariborskega Branibora pa so zaključili živahni vzkliki Ni. Vel. kralju Petru II. in Jugoslaviji.

o. Odpiranje in zapiranje trgovin v Ptuj. Med ptujskimi trgovci in nameščenci se je vnel spor radi obratovalnega časa, odpiranja obratov. Ban dravske banovine je izdal naredbo, s katero spreminja določila dosedanje uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin ter o nedeljskem delu in delu ob priliki drž. in cerkvenih praznikov. Med drugimi spremembami je najvažnejša v dnevurnem opoldanskem počitku. Ko je ta naredba stopila v veljavo, se v Ptuj naho niso nič ozirali. Zaradi tega so se pritožili trgovski pomočniki. Sedaj so v teku pogajanja med organizacijami pomočnikov in trgovcev, ki imajo namen, da se obratovalni čas trgovin v Ptuj na osnovi banke uredbe obojestransko zadovoljivo uredi.

Med ptujskimi trgovci in pomočniki je bil v smislu banove odredbe dosežen sporazum, da se trgovski obrati odpirajo vsak delavnik ob 7. in 14. uri, zapirajo pa ob 12. in 19. uri.

o. Iz občinske pisarne v Poljčanah. Občinski urad razglša, da se vrši dne 28. septembra na sejmišču v Poljčanah ob 16. uri licencovanje bikov, na kar se opozarjajo vsi bikorejci. Dalje opozarja, da se noben gozd ne sme samovoljno krčiti ali spremeniti drugo kulturo brez oblastvenega dovoljenja. Tudi gradnja stanovanjskih hiš na gozdnih tleh brez predhodnega dovoljenja o krčitvi je prepovedana. — V Laporju je bila uradno ugotovljena v enem dvorcu svinjska rdečica, v Bohovi, občina Hoče, pa v enem dvorcu slinavka in parkljevka, zato je v vsem srezu do preklica održavanje sejmov ukinjeno. — Komanda mesta v Sl. Bistrici obvešča, da bo pričela z nakupom sena in slame šele 1. oktobra.

o. Blagoslovitev novega gasilskega avtomobila v Rušah je bila preteklo nedeljo ob navzočnosti številnega občinstva, ki ga je pozdravil g. Kac. Prireditelj je bila zelo svečana in je potekla ob splošnem priznanju ruškemu gasilskemu društvu in vsem dobrotnikom, ki so kakorkoli pripomogli, da so Rušani prišli do te pomembne pridobitve.

o. Nov prosvetni dom je bil včeraj blagoslovljen in odprt v Ljubnem v Savinjski dolini. Otvoritev doma je bila združena s prosvetnim taborom, ki se ga

je udeležil tudi ban dr. Natlačen, ki je imel ob tej priliki daljši govor o kulturnem pomenu podeželskih prosvetnih domov. Proslavo je zaključil javni telovadni nastop.

o. V Ljutomeru je bilo premiranje konj preteklo soboto. Premirali so kobile-matere z žrebci, eno do štiriletnih žrebcev in eno do triletnih žrebcev toplokrvne in mrzlokrvne pasme. K premiranju so prignali 120 glav, premijo pa je dobilo 60 glav. Ob tej priliki so razdelili 10.000 din. nagrad.

o. Na ljubljanski univerzi bo vpisovanje za zimski semester za vse one, ki se prvič vpisujejo, od 25. t. m. do 5. oktobra, za one, ki so bili že prej vpisani pa od 25. t. m. do 10. oktobra. Naknadni vpis bo dovoljen le z dovolj motivirano prošnjo, toda najkasneje do 20. novembra.

o. Premeščen je bil po službeni potrebi učitelj Miro Prezelj z meščanske šole v Ljutomeru na meščansko šolo v Črnomlju.

n. Znamke v korist slepih žensk. Odbor za zaščito slepih žena in deklet v Beogradu je izdal umetniško izdelane znamke. Znamke se dobijo po 1 dinar.

n. 7.5 milijonov dinarjev za dovršitev novih bolnišnic in 5.937.000 din za sanacijska dela po banovinah. Na zadnji vladni seji je bilo sklenjeno, da minister za socialno politiko in narodno zdravje najame posojilo 7.5 milijonov din za dovršitev bolnišnic v Ljubljani, Beogradu, Nišu in Splitu; iz 4 milijardnega državnega posojila pa se razdeli kredit 5.937.000 dinarjev za sanacijska dela po banovinah.

n. Kongres naših pravnikov v Novem Sadu. Potrjen je program kongresa pravnikov iz naše države, ki se bo vršil v Novem Sadu od 10. do 12. septembra. Po kongresu bodo napravili pravniški nekaj ekskurzij v Beograd, Borovo in na Fruško goro.

n. Kongres Ferialnega saveza v Sarajevu. Dne 25. septembra se bo vršil v Sarajevu kongres Ferialnega saveza, udeležili se ga bodo delegati iz vseh naših srednjih in visokih šol. 25. in 25. septembra pa bo zasedanje uprave Ferialnega saveza.

n. Nova gimnazija v Trebinju. Dne 10. septembra bodo v Trebinju blagoslovili temeljni kamen za novo gimnazijo.

n. Do 2081. leta zarubljena plača. Neke tvrdka je tožila nekega upokojenca, ker ji ni plačal dolga. Ravnateljstvo, ki izplačuje upokojemcem pokojnino, pa je obvestilo odvetnika te tvrdke, da je upokojenec že zakonito zasežena plača do 2081. leta, tako da bo tvrdka prišla šele takrat na vrsto.

n. Kongres delegatov skavtske župe. Pri samostanu Rakovice se je te dni vršil kongres delegatov vseh skavtskih žup iz naše države. Eden najvažnejših problemov, o katerem so razpravljali, je bil, da se dovoli tudi srednješolcem, da smejo sodelovati pri skavtskem pokretu kot člani.

n. Novi oddelki na drž. trgovskih akademijah. Trgovske akademije v Beogradu, Novem Sadu, Subotici in Somboru dobijo nove oddelke; nadalje se bo povečalo število poljedelskih šol ter gospodinjstskih šol in tečajev.

n. V vlaku okraden trgovec. V beograjskem osebnem vlaku je nekdo ukradel trgovcu Pavlu Stepčeviću aktovko s 26.000 din in ameriški čeki, tako da je trgovec oškodovan za 150.000 dinarjev. Stepčević, ki se je vračal v Vinkovce, je v vlaku zaspal.

* Brez avtomobilskih razstav ni več velesejmov. Tudi na Ljubljanskem velesejmu so vselej napredaj v veliki izbiri avtomobili in motocikli. Na velesejmu so zastopane številne slovite svetovne avtomobilске tovarne, in sicer ameriške, nemške in ena češkoslovaška: Ford, Hudson, International, Opel, Krupp, BMW, Skoda itd.

* Naši kmetje uporabljajo že številne novejšje stroje. Na velesejmu se jim nudi ob vsaki prireditvi najlepši pregled nad vsemi kmetijskimi stroji, ki prihajajo v poštev tudi na manjših kmetijah, ne le na veleposestvih. Na velesejmu razstavljajo mnogo strojev domača podjetja: Kmetijska družba, Kremžar iz St. Vida, Prva jugosl. mariborska delavnica raznih strojev in Ježek iz Maribora.

Narodni tabor v Prevaljah

Za nedeljo 25. septembra je sklican v Prevaljah velik obmejni narodni koroški tabor, ki bo gotovo jako pomemben in zanimiv. Narodna društva sicer še niso prejela posebnega povabila, vendar pa je jasno in v interesu naše narodne stvari, da se tega tabora, ki naj poživi narodno zavest naših ljudi in utrdi našo koroško mejo, udeležijo vsa narodna društva. Napovedan je prihod ministra dr. Korošca, ki bo imel na taboru pozdravni govor. Nadalje so določeni tile govorniki: senator Smodej (ker je bil nekdanji kaplan v Prevaljah), urednik »Slovenca« dr. Kuhar, senator g. Schaubach in baje še neki kmet domačin. Drugi še prijavljeni govorniki pa so bili odklonjeni.

Proslava 25letnice »Novin«

Pred dvema tednoma smo prinesli vsebino proglasa, ki so ga izdali prekmurski poslanci in banski svetniki in v katerem so vabili na proslavo 20-letnice osvobojenja in 25-letnice Kleklovih »Novin«. V proglasu so navedli, da bo proslava izključno državna manifestacija in izraz solidarnosti s slovenskim narodom ter bratske sloge med vsemi Prekmurci Kleklove »Novine« so bile dolga leta

Maribor

Maribor in Košaki v sporu zaradi pol milijona davkov

Večina mariborske industrije je na teritoriju košaške občine, saj so tam tovarne Rosner, Jugosvila in Jugotekstil. Kljub temu pa pobira od teh tovarnih davščine mestna občina in to že več let. Občina Košaki bi te dohodke rabila za svoje komunalne zadeve, saj se je tekoma let nabralo na račun teh davščin že okoli pol milijona dinarjev. Košaška občina je že pred leti pričela pogajanja z mestom, da bi ona prejela te zneske, vendar so se pogajanja brezuspešno končala. Zato se je

občina Košaki obrnila na mariborsko davčno upravo, ki je te dni odredila, da mora mestna občina izplačati Košakom vse zaostale zneske in tudi tekoče, ki jih prejema na račun davščin od tovarnih na teritoriju košaške občine. Ta odlok davčne uprave je sedaj poslan finančni direkciji v Ljubljano v odobritev. Tako bi dobila občina Košaki okoli 500.000 dinarjev, ki bi jih uporabila v gospodarske in socialne svrhe.

—ig.

Vpis dijakov v mariborske srednje šole

Letošnje vpisovanje na mariborske srednje šole je zaključeno. Tudi letos je število vpisanih dijakov povečalo in doseglo že prav lepo višino: na vseh mariborskih srednješolskih zavodih se je vpisalo 2.593 dijakov. Od tega je 1.686 učencev in 907 učenk. Na posamezne zavode so se vpisali dijaki takole: Na klasični gimnaziji se je vpisalo letos 858 dijakov, od tega 648 fantov in 174 deklet. V prvi prvi razred je vpisanih 180 dijakov in dijakinj. V celoti je letošnje število za 24 vpisanih večje kakor lani. — Na državno realno gimnazijo se je vpisalo 852 dijakov (od tega 682 moških in 170 deklet) v 21. oddelkih, v prvi razred pa 89 učencev in učenk. — Nasprotno pa je na državni nepopolni realni gimnaziji na Zrinjskega trgu vpisanih več deklet kakor fantov, in sicer je od celotnega števila 561 vpisanih 443 deklet in samo 118 fantov. — Na državni trgovski akademiji imajo vsega 200 gojencev, od katerih je 109 fantov in 91 deklet. — Na državni učiteljski šoli se je vpisalo 112 gojencev, in sicer 93 fantov in 29 deklet.

Koncert „Biničkoga“ iz Leskovca

V sokolski dvorani je v sredo zvečer nastopil pevski zbor »Binički« iz Lekovca, ki je sedaj na svoji turneji po Sloveniji. Koncert izbranega in večšega zbora bi zaslužil boljši obisk, saj je tvoril nekaj uvod v letošnjo glasbeno in koncertno sezono v Mariboru ter je bilo pričakovati, da ga bodo ljubitelji lepega petja in glasbe posetili v večjem številu. Koncert sam je zelo dobro uspel, zakaj zbor ima v svojem pevovodji prof. Viličiču izbornega mojstra. Zbor je nastopil s skladbami Gotovca, Mokranjca, Adamiča, Viličiča, Biničkoga in drugih. Nekatere skladbe je odpel tehnično in glasovno s toliko dovršenostjo, da je bil deležen navdušenega priznanja, ki se je

zlasti stopnjevalo, ko so zastopniki Glasbene Matice predali »Biničkemu« venec in čestitali pevcem iz Leskovca k lepemu uspehu.

Ugoden razvoj obrti

V mesecu avgustu se je število obrtnih obratov in trgovin spet povišalo, kar pa seveda še nikakor ni znak, da je nastopila za razne obrti in manjše trgovine boljša konjunktura. Več ali manj je to nekako premikanje, ko se v zasebni podjetnosti išče najrazličnejše možnosti za zaposlitev drobnih kapitalov oz. delavnih moči. V avgustu je bilo izdanih 16 obrtnih dovoljenj, črtanih pa 8. Večinoma so bile ustanovljene razne drobne obrti in trgovine, med črtanimi pa gredo nekatere tudi na račun preselitve oz.časne opustitve.

Mestna razsvetljava

Mestna uprava je poskrbela s kandelabri na Glavnem trgu za primerno, če ne celo nadprimerno razsvetljava, kakor to zahteva dostojnost časa modernega mesta. Ne rečemo temu ničesar, ker luč je luč, ki jo vsestransko tako pogrešamo. Žal pa je tudi tukaj tako, da je neke preveč, drugod premalo. Tako imamo nekatere bolj stranske ulice s celovsko razsvetljava, tako da spoznamo nočne ure po jutranjih fekalijah, ki točno označijo, kam pada najmanj svetlobe. Tako zatočišče je n. pr. ulica Ob železnici, ki je vendar ne štejemo med tako stranske ulice. Želeti bi bilo, da bi poklicani izvedli v tem oziru temeljito revizijo.

m. Seja mestnega sveta bo v torek, 13. t. m. ob 18. uri v mestni posvetovalnici. Na dnevnem redu so poročila predsedstva in odsekov ter zadeve mestnih podjetij.

m. Napredovanje. Orožniški podporočnik pri mariborski orožniški četni g. Milorad Minić je imenovan za poročnika.

Elektriški kabel na Glavnem trgu bo te dni pričelo polagati mestno elek-

triško podjetje. Novi kabel je namenjen za javno razsvetljava na Glavnem trgu. V zvezi s tem bodo prestavili transformator ob začetku Koroške ceste v bivše javno stranišče.

m. Poročili so se v Mariboru zasebnik Josip Resnik in šivilja Adelina Voj, policijski stražnik Ivan Karnekar in zasebnica Marjeta Genzker ter tekstilni tehnik Amond Kovačič in šivilja Herma Rustja.

m. Otvoritev služba božja je bila danes za meščanske šole.

m. Končno dobi Maribor slavnostno dvorano. Dogajalo se je, da za razne velike konference in zborovanja ni bilo v Mariboru primerne dvorane. Zato se je mestna občina odločila, da bo preuredila bivšo kino dvorano v mariborskem gradu v slavnostno dvorano. Dvorano bodo pod strokovnim vodstvom popolnoma preuredili in krasne freske na stropu prenovili. Nabavili bodo tudi notranjosti primerno pohištvo, najbrže teško hrastovo opravo. Nova dvorana bo služila za slavnostne seje, svečane sprejeme in večje konference ter zborovanja.

m. Hitler in Sušnik v Mariboru. V isti sobi mariborske bolnišnice ležita Adolf Hitler in Franc Sušnik, samo da je prvi mizar, drugi pa sodar in daleč od vsake politike. Kljub temu pa se je po mestu razširila vest, da sta v Mariboru Hitler in Sušnik.

m. V ukradeni obleki na promenadi. Včeraj popoldne je Marija Senčar s Pobrežja presenečena zagledala na Aleksandrovi cesti svojo obleko, ki jo je nosila tuja ženska. Takoj je o tem obvestila stražnika, ki pa ženske ni mogel več najti. Zvečer pa so tezenski orožniki tatico na Pobrežju prijeli. Je to brezposelna delavka Katica F., ki je pri Senčarjevi ukradla še več drugih stvari. Izročili so jo sodišču.

m. Maribor dobi nove avtobuse. Mestno podjetje v Mariboru bo še ta mesec naročilo iz Nemčije štiri nove avtobuse znamke „Man“. Namenjeni bodo za izredne in daljše vožnje, pa tudi za lokalni promet.

m. Skupščina Društva sv. Cirila in Metoda se vrši v nedeljo, dne 1. septembra ob pol 11. uri v gledališču v Ptuj, zaupni sestanek pa na predvečer v soboto ob 20. uri v Mladiki. V soboto odhaja vlak iz Maribora ob 16.55, a v nedeljo zjutraj ob 8.37. Udeležba iz Maribora mora biti z ozirom na 30-letnico ptujskih dogodkov mnogoštevilna! Vsak zaveden Slovenec naj smatra udeležbo za narodno dolžnost!

m. Kam z Rosnerjevo tovarno, ali v mesto ali v Košake? Tekstilna tovarna Rosner v Melju leži na meji mestne in košaške občine tako, da je polovica tovarniških objektov v mestu, druga pa v Košakih. Ker je zaradi plačevanja davkov nastal spor, je mestna občina vso zadevo prepustila banski upravi v rešitev, ker po občinskem

zakonu samo ban po zaslišanju obeh občinskih odborov popravlja meje med dvema občinama. O tem vprašanju bo zavzel svoje stališče na torkovi seji tudi mariborski mestni svet.

m. Proslava za padlimi Maistrovimi borci v Gornji Radgoni. Zveza Maistrovih borcev poziva svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeleži spominke proslave za padlimi Maistrovimi borci ob priliki osvobodilnih bojev 1919 v naših severnih krajih. Proslava se bo vršila 11. t. m. v Gornji Radgoni. Glede vožnje se naj udeleženci oglasijo v tajništvu ZMB.

m. Razpis gledališkega abonmaja za sezono 1938-39. Tudi letos veljajo vse ugodnosti lanske sezone. Ostale so cene, odplačevanje v 8 mesečnih obrokih, pa tudi ugodnost blokov za vse, ki se ne morejo ali nočejo vezati na določene dneve abonmaja. Napram večernim cenam za neabonente pomeni abonma zelo velik in ugoden popust. Cene ložnih sedežev so: 47, 33, 27, 17 din (za uradnike 39, 28, 24, 12), parterni sedeži 42, 33, 27 din (36, 28, 25), balkonski sedeži 42, 33, 25, 20 din (36, 28, 21 16), galerijski sedeži 21, 17 12 din (17, 12, 8).

m. Pohorska cesta dograjena. Te dni so delavci zaključili zadnja dela na avtomobilski pohorski cesti Reka—Sv. Arah. Cesta je dolga 10 km in so stroški znašali 875.900 din.

m. Nesreča dijaka. Včeraj se je v Slivnici ponesrečil 14-letni dijak Stan-ko Lubej. Padel je tako nerodno na zarjavelo pločevinasto posodo, da si je presekali žile na desni nogi. Poškodovanca so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

* Sokol Maribor II. Pobrežje javlja vsemu članstvu in Sokolu naklonjeno občinstvu, da se vrši telovadni nastop in razvite naraščajniškega prapora v nedeljo, dne 11. t. m.

* S „Putnikom“ v Mariazell! Zadnji letošnji izlet od 11. do 12. sept. za le din 200—. Izkoristite ugodno prilžnost, prijavite se takoj pri „Putniku“ Maribor, Celje, Ptuj.

* Kam v nedeljo, dne 11. septembra? S posebnim avtobusom na svečano proslavo 20-letnice osvobodjenja v Gornji Radgoni. Vožnja preko krasnih Slovenskih goric. Odhod iz Maribora ob 8. uri. Cena vožnje le 50 din za osebo! Prijavite se takoj pri „Putniku“, Maribor.

* Le še v soboto do 10. ure se sprejemajo prijave za Putnikov izlet v Mariazell od 11. do 12. septembra. Vožnja le 200 din. Prijavite se takoj pri „Putniku“, Maribor, Celje, Ptuj.

Kino

Kino Union. »Hurikan« (Orkan). Film rajске lepote, plamteče ljubezni, strasti in razbesnelih elementov!

Grajski kino. Sijajna komedija »Čarobna igra«. Hans Moser, Martha Eg-gert, Paul Hörbiger, Luci Englisch.

Kultura

Poslanstvo in naloga obmejnih gledališč

Pred novo gledališko sezono v Gradcu sta spregovorila v »Tagespostu« intendant Willa Hanke in režiser Günter Meincke in skušala prikazati poslanstvo graškega odra kot gojitelja in čuvarja nemške umetnosti na meji. Ker nam je Gradec med vsemi nemškimi gledališkimi mesti najbližji in ker ima naš Maribor s svojim gledališčem enake naloge, gotovo ne bo odveč, ako se seznanimo tudi mi z vsaj glavnimi mislimi, ki sta jih nakazala Hanke in Meincke.

Pod naslovom »Naloge in cilji nove sezone« piše Hanke, da mora biti graško gledališče oznanjevalec nemške miselnosti, nemškega bistva, nemške besede in nemške glasbe. Biti mora skratka trdnjava nemške kulture. Predstavljati mora ogledalo celokupnega kulturnega življenja in na tej mejni stražni postojanki in biti čuvar nemškega jezika in nemških pisateljev. Repertoar mora biti zato živ preraz skozi muzikalčno in pesniško ustvarjanje nemškega naroda, pred vsem pa ožje domovine Ostmarke in Štajerske. Pri tem se morajo poleg starih mojstrov upoštevati v posebni meri mladi komponisti in dramatik, katerih dela so

izraz nove dobe in novih nemških narodnih stremeljenj. Pri izbiri morajo veljati razen tega seveda tudi umetniška načela, kajti gledališče dandanašnjih dni vidi v zabavišču smrt svojega razvoja in svoje odgovornosti. Nova naloga je poleg umetnosti najprej vzgoja ljudstva. Da se ta cilj doseže, je pa treba ustvariti možnost skrbnih vaj, temeljitih priprav in odra, ki ustreza vsem velikim modernim zahtevam. Ako se vse to izpolni, in izpolniti se mora, potem bo šele graško gledališče res za vso Nemčijo važno in daleč čez zaključene meje nemškega ozemlja učinkujoče kulturno žarišče.

Pod naslovom »Igralec v nacionalno-socialistični Nemčiji« pa piše režiser Meincke, da raste poslanstvo vsakega gledališča iz ljudstva in pokrajine. Pomen in naloga obmejnega gledališča sta zato višja, bolj mnogostranska in bolj zavestna kakor drugih gledališč v državi. To gledališče mora biti dobro in imeti mora resnično vrednost, njegov najplemenitejši znak pa mora biti njegovo narodno čustvovanje. Najprezentativnejše sredstvo gledališča je jezik in njemu

se mora posvečati vsa pažnja. Kakor Hanke, govori tudi o tem pomenu sodobnih del poleg klasičnih in še bolj poudarja potrebo po upoštevanju sodobnih ost-marških avtorjev. Obmejni položaj daje graškemu gledališču poseben ponos in pozicijo, kajti gledališča na nemških mejah so bila vedno vsestransko najbolj aktivna. Tu mora nemški duh pulzirati najčisteje in najbolj vidno in biti reprezentativen, ker prevzema nase naloge vsega naroda in vse države. Sosedni izven meja naj dobe možnost spoznati visoko stanje nemške gledališke umetnosti in gledališke kulture.

Ako omenimo še, da je graško gledališče dobilo tudi povečana denarna sredstva in da je nacionalno-socialistični Nemčiji obiskovanje gledališča narodna in državna dolžnost ne samo za srednji stan, ampak tudi za najvišje in najširše sloje, potem ne moremo dvomiti, da bo lahko izpolnjevalo svoje obmejno poslanstvo.

Smernice, ki veljajo po izjavi intendanta in režiserja za nemško obmejno gledališče v Gradcu, so seveda v slovenskem narodnem in jugoslovanskem državnem smislu veljavne prav tako tudi za naše mariborsko. Da jih bo pa moglo uresničiti, bo treba, da mu dajo država in samouprave večja sredstva, kakor so bila dosedanja in da se tudi na-

ša slovenska mariborska javnost brez razločka stanu in položaja zave, da je obiskovanje gledališča poleg umetniške in kulturne tudi narodna in državna dolžnost. Ako pa ustvarja v Nemčiji to zavest šele višji ukaz, naj jo ustvari pri nas svobodna volja vsakega posameznika in vseh skupaj!

k. Zagrebška knjigarna Kugli je izdala devet lično opremljenih knjižic s francoskim tekstom za šolsko leto in privatno uporabo našim srednješolcem, ki so že prebrili prve težave s francoščino. S hrvatskim komentarjem in lepimi slikami opremljene knjižice, ki jih je odobrilo tudi ministrstvo prosvete, bodo našli mladini prav dobro poslužile pri spoznavanju francoske zgodovine, življenja in zemlje. Tako bodo tudi tisti, ki ne bodo nikoli imeli prilike od blizu ogledati si prekrasno in bogato Francijo, imeli boljši pojem o naši zaveznici. V knjižicah o Jeann d'Arc, Ludoviku XIV. in francoski revoluciji bo naša mladina našla dvojno korist: poleg poglobitve znanja francoščine bo z lahkoto spoznala tri najzanimivejše periode francoske zgodovine. O francoski zemlji, Parizu in francoski Ekvatorialni Afriki govore drugi trije zvezki, trije pa imajo mičen opis francoskega dnevnega življenja in dve kratki zgodbi.

Sport**Celovškega Rapida ni!**

Za včeraj napovedana mednarodna nogometna tekma med KS Rapidom iz Celovca in SK Železničarjem se ni vršila, ker Rapid ni prišel. Na stadionu SK Železničarja se je zbralo do 600 ljudi, ki so nameravali prisostvovati mednarodni tekmi. Po odigrani trening-tekmi med mladina Železničarja in Rapida 4 : 2 (1 : 2) so morali razočarani zapustiti sportni prostor. Od vodstva prireditelja doznavamo, da celovski Rapid tekme niti odpovedal ni, ampak je enostavno izostal. Kakor je pričakovati, bodo zadevo reševali še za zalnimi mizami!

Rapid—Maribor 5:0

Na teniških prostorih SK Rapida ob Koroševi ulici se je včeraj odigral teniški turnir za drž. prvenstvo med damami Rapida in Maribora. Turnir, ki je bil deležen zadovoljivega obiska in še lepšega vremena, je — kakor je bilo pričakovati — prinesel zmago Rapidu. Zastopnice Rapida so pokazale svoj visoki razred in sigurno zmagale nad svojimi protivnicami. Od odigranih pet iger so odločile vse pet v svojo korist. Sicer so bile posamezne borbe ostre in doseženi rezultati ne odgovarjajo popolnoma poteku tekmovanja, vendar je končen uspeh odgovarjajoč razmerju moči.

Posamezni rezultati se glase: dame posamezno: Lirzer (R)—Babič (M) 6 : 0, 6 : 1. Čutič (R)—Voglar (M) 6 : 2, 6 : 4. Čutič (R)—Babič (M) 6 : 0, 4 : 6, 7 : 5. Lirzer (R)—Voglar (M) 6 : 2, 6 : 2. Dame v dvojce: Čutič—Lirzer (R)—Babič—Voglar (M) 9 : 7; od nadaljnje borbe so Mariborčanke odstopile. Tudi pri tem turnirju je bilo opaziti, da manjka pri Mariboru sposoben damski naraščaj, kajti z mladimi močmi bi Maribor dosegel nedvomno častnejše rezultate.

SK CELJE—REPREZENTANCA CELJA 3 : 1.

SK Celje je proslavilo svojo 20 letnico s tekmo proti mestni reprezentanci, v kateri so igrali igralci Atletikov, Olympia in Jugoslavije. V zanimivi tekmi so dali golovi: za SK Celje Dobrajc, Ahtik in Bajramović, za reprezentanco pa Steblovnik.

LETOŠNJE TEKMOVANJE ZA JADRANSKI POKAL ZAKLJUČENO.

Včeraj je bila tekma med Ilirijo in Fiumano za letos zaključeno plavalno tekmovanje za Jadranski pokal. Lanski zmagovalc, Ilirija, je obdržala le prvenstvo v skokih, dočim se je morala v

plavalni konkurenci zadovoljiti s predzadnjim, četrtnim mestom. Prehitela jo je celo reška Fiumana, ki je letos prvič tekmovala in dokaj prijetno iznenadila. Letošnji prvak je sušaška Viktorija. Simpatično moštvo, ki se je z rezultatom 65 : 43 v tekmi z Jadranom otreslo hudega konkurenta, tržaške Triestine. Nekdaj močni splitski Jadran je ostal na repku tabele, ki letos kaže torej naslednji vrstni red: 1. Viktorija 479 točk, 2. Triestina 469, 3. Fiumana 428, 4. Ilirija 419 in 5. Jadran 378 točk.

Vrstni red v waterpolu je sledeči: 1. Viktorija 11 točk, 2. Jadran 10, 3. Triestina 10 (slabša gol-diferenca), 4. Ilirija 8 in 5. Fiumana 1 točko. Včerajšnja tekma med Ilirijo in Fiumano se je končala z rezultatom 55 : 54. Ena točka razlike ni zadostovala, da bi Ilirija v končni oceni prehitela Fiumano. Za Fiumano porazen pa je bil rezultat waterpolo-tekme, katero je izgubila proti Iliriji 20 : 0!

ZAGREBSKE MOTORNE DIRKE.

V Zagrebu so bile včeraj velike mednarodne motorne dirke, katerih se je udeležilo 9 narodov. Največ simpatij je užival drzni Anglež Butler, ki je dosegel povprečno hitrost 97 km na uro. Izredno smolo je imel Starić, kateremu je takoj po startu odpovedal motor in se je moral umakniti med gledalce.

s. Na teniškem turnirju za srednješkolsko državno prvenstvo v Zagrebu je zmagal Oton Blanke iz Maribora. V finalu se je srečal s svojim bratom Ernestom in ga po hudi borbi porazil.

s. Hašk—Bask 1 : 1. Včeraj sta odigrala ligaško tekmo le Hašk in Bask v Zagrebu, vendar pa ta igra ni zadovoljila gledalcev. Hašku je zadostoval včerajšnji neodločen rezultat, da se je povzpela na čelo tabele s sedmimi točkami. Slovenski ligaš igra v nedeljo v Zagrebu z Gradjskim.

Gospodarstvo**Združitev zdravstvenih občin**

Najnovejši „Službeni list“ objavlja banovo uredbo o ustanovitvi in združitvi zdravstvenih občin v dravski banovini. Kot samostojne zdravstvene občine ostanejo: Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Hrastnik in Trbovlje. Ostale občine pa se združijo v zdravstvene občine z večjim območjem. Te zdravstvene občine so pričele poslovati že s 1. septembrom. Vse prejšnje uredbe o zdravstvenih občinah so s to uredbo razveljavljene. V naslednjem navajamo združitev občin v zdravstvene občine le za nekatere okraje:

Maribor, desni breg: 1. Maribor-okolica: Hoče, Pobrežje, Radvanje, Studenci. 2. Poljčane: Makole, Poljčane. 3. Crešnjevec: Crešnjevec, Sp. in Zg. Poljskava. 4. Ruše: Ruše, Limbuš. 5. Slovenska Bistrica: Laporje, Slovenska Bistrica, Smartno na Pohorju. 6. Sv. Lovrenc na Pohorju: Podvelka, Sv. Lovrenc. 7. Fram: Fram, Rače, Slivnica.

Maribor, levi breg: 1. Maribor-okolica, levi breg: Duplek, Kamnica, Košaki, Sv. Marjeta ob Pesnici. 2. Selnica ob Dravi: Selnica ob Dravi. 3. Zgornja Sv. Kungota s sedežem pri Sv. Juriju: Pesnica, Sv. Križ, Svečina, Sv. Jurij ob Pesnici, Zg. Sv. Kungota. 4. Sv. Lenart v Slov. goricah: Korena, Sv. Jurij v Slov. goricah, Sv. Lenart v Slov. goricah, Sv. Rupert. 5. Sv. Trojica v Slov. goricah: Sv. Anton, Sv. Benedikt, Sv. Trojica. 6.

St. Ilj v Slov. goricah: Jakobski dol, Jarenina, St. Ilj. 7. Velka s sedežem pri Mariji Snežni: Sv. Ana v Slov. goricah, Velka.

Ptuj: 1. Ptuj, okolica, desni breg, s sedežem v Ptuj: Hajdina, Leskovec, Sveti Vid, Podlehnik, Slovenja vas, St. Janž. 2. Ptuj, okolica, levi breg s sedežem v Ptuj: Grajena, Rogoznica, Sv. Urban, Sv. Bolfenk. 3. Sv. Marjeta: Sv. Barbara, Sv. Lenart, Sv. Marko, Sv. Marjeta, Zavrč. 4. Sv. Lovrenc v Slov. goricah: Dornava, Polenšak, Sv. Andraž, Sv. Lovrenc. 5. Ptuj-ska gora: Cirkovce, Majšperk, Ptuj-ska gora, Sv. Lovrenc na Dravskem polju. 6. Ormož, vzhodni del: Ormož, Svetlinje. 7. Ormož, zahodni del: Sv. Tomaž, Velika nedelja. 8. Središče: Kog, Sv. Miklavž, Središče.

Dravograd: 1. Črna: Črna, Mežica. 2. Dravograd. 3. Guštanj, Prevalje. 4. Marenberg: Kapla, Marenberg, Remšnik. 5. Ribnica na Pohorju: Ribnica, Vuhred. 6. Vuzenica: Muta Vuzenica.

Nova državna kovnica in novi drobiž

Po novem pravilniku, ki ga je podpisal finančni minister o organizaciji kontrole pri izdelovanju denarja, bodo ves kovani denar kovali v kovnici pri zavodu za izdelovanje denarja Narodne banke v Topčideru. Otvoritev nove državne kovnice je bila 7. septembra. Udeležili so se je posebni odposlanec Nj. Vel. kralja,

predsednik vlade, 10 ministrov, predsednik narodne skupščine in drugi. Po nagovorih podguvernerja Narodne banke in finančnega ministra je predsednik vlade dr. Stojadinović simbolično spustil stroje v tek in dejal: »Naj bo srečno in blagoslovljeno.«

Novi 50 in 20 dinarski kovanci bodo vsebovali 75 odst. srebra; sedanji so ga vsebovali samo 50 odst. 10 dinarski kovanci bodo iz nikla, drobiž po 2 din, 1 din, po 25 in 50 par pa bo iz zlitine aluminija in bronca. 25 parski kovanci bodo v sredi preluknjani.

Stari denar bo vzet iz prometa v prihodnjih dveh letih.

g. **Neprestano deževje** povzroča našemu podeželju resno vznemirjenost. Letina je kazala najugodnejše, moča bo vse uničila. Nekateri sadeži ne morejo dozoreti, drugo gnije, največ skrbi pa povzročajo kmetovalcem vinogradi. Grozdje je jelo pokati in gniti. Če bo deževje trajalo še nekaj časa, bo slišati poročila o žalostnem koncu sicer tako lepo obetajoče letine.

g. **Carino na krompir** je zvišala Švica, ki hoče na ta način ustvariti primeren sklad za zatiranje krompirjevih škodljivcev.

g. **Živine smo izvozili** v prvih sedmih mesecih letošnjega leta 229.175 glav v skupni vrednosti 252 milijonov din. Po količini se je naš izvoz letos zmanjšal skoraj za polovico.

Šah**Mariborčan Lešnik — šahovski mojster**

Rezultat osiješkega turnirja nam ni dal novega nacionalnega mojstra. Lešnik in Rabar sta dosegla enako število točk in zato sta bili potrebni še dve borbi med zmagovalcema. Igrali sta odigrala v Zagrebu in še nikoli ni bilo tolikega zanimanja za rezultat kot zdaj. Mariborčan Lešnik je dobil obe partiji in naslov šahovskega mojstra.

Lešnik je posegel v šahovsko borbo šele pred dvema letoma, in sicer je takrat sodeloval na amaterskem turnirju v Zemunu ter zasedel 6. mesto. Lansko leto je postal klubski prvak SK »Vidmar« v Beogradu, pred dvema mesecema pa je bil premeščen iz Beograda v Zagreb in se je takoj prijavil za Amaterski šahovski klub. Kot Zagrebčan je dosegel najlepši šahovski uspeh — postal je nacionalni mojster.

Našemu rojaku Lešniku tudi mi čestitamo in mu želimo mnogo uspehov v mojstrskem krogu!

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:**Žgodbina mojega življenja**

Se bolj razločno se spominjam njegove navzočnosti v veliki otroški sobi, prav tako v Carskem selu, ko smo imeli osepnice. Jaz še nisem bila bolna in me je zato smel poljubiti. Skozi tence, ki so jo spletla odbegla desetletja, vidim kako se je stari oče sklonil k meni; veliki, postavljeni mož k meni drobni deklici, in vem tudi še dobro kako zelo sem bila ponosna, da me je še smel poljubiti. Naslednjega dne pa sem bila tudi jaz že bolna in nisem smela zahtevati poljuba.

Tretjič sem ga videla v nekem malem vozu, kako je vodil ogromnega konja. Prekrasna žival je bila tako čisto črna in sijajna, kakor naslikana v kakem grbu. Mama je sedela poleg njega, jaz pa sem stala med njegovima nogama. To so moji spomini na starega očeta. Nikakor niso nejasni, toda že tako daleč so, da bi bili lahko tudi le prikazni sanj.

Moji spomini na staro mamo carico so še bolj sanjski. Za časa nekega njenega potovanja smo prišli, nič ne vem v kateri deželi je to bilo, v njen železniški voz. Peljala se je, kakor se mi zdi na jug Francije. K njej smo bili poklicani prav v trenutku, ko smo se pripravljali da popijemo svoj čaj. Ta motnja nam ni bila ljubla. Ko smo prišli v njen voz, smo »nerazumevajoče« strmeli v izpito, žalostno žensko z drobnim, voščeni obličjem in belimi, dolgiimi in lepimi rokami. Ležala je na čisto nizki postelji, ki je bila vsa modro drapirana. Staro mamo je morala do tedaj preživeti že veliko težkih let — in kakor sem pozneje izvedela — ni bila samo bolezen vzrok njene zamračenosti.

To je moj edini spomin na staro mamo carico, mamino mater.

Moji spomini na Rusijo so torej precej zabrisani in so na nekaterih mestih postali celo tako neresnični,

da se moram zelo potruditi, da resnično doživljenega ne občutim samo kot nekakšen sen. Carskoje, Peterhof, Krasnaje, Petrograd, to so bili kraji, ki jih je moja mlada duša združila s črto spomina, ki mi je ostala še vse do dandanes razločna.

Rodovina moje matere je bila zelo mnogoštevilna. Imela je pet živčih bratov: Aleksandra, Vladimirja, Alekseja, Sergeja in Pávla. Starejši Nikolaj je, kakor so mi dejali, umrl že zelo mlad v Nici za jetiko. V tistem času, o katerem govorim, so bili trije že oženjeni. Razen njih je pa bilo še vse polno stricev, tet in bratrancev ter sestričen. Zaradi njihovega velikega števila in ker so pripadali raznim generacijam — med njimi je bilo tudi nekaj starih strictev in starih tet — se na vse to zapleteno sorodstvo nikoli nisem razumela. Mnogi so bili deležni manj ugleda; to so bili oddaljenejši sorodniki, potomci stranskih linij. Toda ob določenih prilikah so prišli vsi na dvor. Tudi ob slavnostih, paradah in cerkvenih slovesnostih nikoli niso manjkali. Tako so nastajala tista velika rodovinska zborovanja, pri katerih so bili mnogi sorodniki tako mnogoštevilno zastopani, kakor drevesa v gozdu. To je bil seveda zelo zanimivo, toda spravljal nas je prav tako v zmedo, kadar smo prišli k temu velikemu konventu ter vzbudili pri vsakem posebej živahno zanimanje in pripombe: kako lepo smo že zrastle, kako dostojno se obnašamo itd.

Gotovo ne more biti nobenega večjega nasprotja, kakor je rusko in angleško sorodstvo! Priznati moram, da smo tedaj svoje ruske uje in uje dosti bolj občudovali in cenili, kakor angleške strice in tete. Ker je bilo to občudovanje zaradi njihove velikosti, moči in sijaja pomešano s strahom, je bilo le še močnejše. Razen tega so bili z nami neizrekljivo prijazni, čisto v nasprotju z angleškimi strici, ki so bili duhovno odsojni in se nam je zdelo, da nas vidijo skozi in skozi. Rusi so se že skoraj preveč zanimali za nas. Nikoli niso na nas pozabili in so nas obsipali s svojo naklonjenostjo vedno, kadarkoli so le mogli.

Zapeljalo bi me predaleč, ako bi hotela opisati vse te sorodnike. Zato hočem tu orisati le nekatere, na katere mislim še dandanes z zanimanjem in so mi posebno živo ostali v spominu.

To je bil stric Saša, car Aleksander III. Orjak, visok, širok in mogočen. Bil je dober in priazen, manj strahu vzbujajoč kakor marsikateri drugi stric, kljub kroni in orjaštvu. Nosil je temno kostanjevo brado in imel prijazne modre oči. Njega se spominjam zlasti v zvezi z neko zabavo, ki jo je bil sam iznašel in je zanimala prav tako otroke kakor odrasle.

V vrtu je stal jambor — v tistih časih še sestavni del ladij —, po katerem so njegovi sinovi plezali in se učili razpenjati jadra. Da bi se preprečile nesreče, je bila pod jamborom napeta mreža. Stric Saša, ki je ljubil odkritosrčen smeh, si je izmislil čudno, zanimivo domisljico poslati svoje goste po kosilu na tisto mrežo, po kateri so potem hodili in skakali. Ne spominjam se nobene igre, ki bi jo spremljalo toliko smeha, kakor je to. Toda višek je dosegla ta šala šele tedaj, kadar se je spravil na mrežo tudi stric sam, katerega teža ni bila nič manjša kakor njegova velika postava. To so bili trenutki največje napetosti, ki smo jih pričakovali otroci čisto z navdušenjem in strahom. Stric Saša nas je lovil po mreži in ako nas je nagnal v kot, je skakal gori in doli z vedno večjo brzino, in vihar kričanja, smeha, strahu in navdušenja je pljusnil preko mreže, na kateri je bil on s svojimi ogromnimi skoki povzročevalec vsega nemira. Tista igra se nam je zdela tedaj bogovska.

Tak je bil stric Saša, kakor smo ga videli mi. Oris njegove točnejše podobe prepuščam rajše zgodovini.

Teta Minie, njegova žena, je bila sestra kraljice Aleksandre. Dasi ni bila tako lepa kakor teta Alix, je imela vendar nekaj njenega šarma. Bila je zelo ljubekna in je vzbujala povsod le simpatije. Bila je vdana mati in žena ter v resnici središče njenega sveta, v družini in kot carica.

(Se nadaljuje.)

Zanimivosti

O koncu sveta

Kakšen bo konec sveta? Odvisno je od tega, kako si ga predstavljamo. Konec človeštva, organskega življenja, konec zemlje, vseмира, gmote — vse to so določene celote, ki ne bodo propadle hkrati, marveč v različnih obdobjih. Navadno si predstavljamo pod koncem življenja na zemlji konec organizma, ki ga lahko povzroči dvoje: katastrofa v vsemirju ali pa zastoj organskega razvoja.

Vemo, da življenje na zemlji ni vedno isto; zemlja je prešla neizmeren razvoj, ki je posledica prilagodljivosti organizma življenjskim pogojem. Razvoj ni nagle, kajti priroda ne hiti, pogoji se ne menjavajo nenadoma, marveč z milijoni let. Življenje na zemlji ne traja od njene začetka, marveč od dobe, ko je imel praznatek možnost razvoja. Menjavanje pogojev, ohlajevanje, vlažnost, podnebje — vse to je vplivalo na razvoj v določeno smer.

Naravno je, da s človekom ni konec organskega razvoja in tudi spreminjanja pogojev življenja ne. Čež milijone let bodo ti drugačni in z njimi življenje, organizem. Tega ne more preprečiti človeški napredek, kajti samo priroda določuje razvoj življenja. Človek bo izumrl kakor so izumrle mnoge živali; za njim pride naslednji organizem, dokler nekoč ne bodo zavladali taki pogoji, ki se jim človeško življenje ne bo več sposobno prilagoditi. Približno v tem stadiju je danes Mars. Ali ga bo dočakala zemlja, se ne da trditi, toda tak konec je najverjetnejši.

Konec vesolstva bi mogla pospešiti velika naravna katastrofa, »epidemija« ali trčenje zemlje s kakim vseмирskim telesom. Epidemijo more povzročiti samo organizem, torej bi to ne bil pravi zank, temveč samo neka stopnja organskega razvoja. Kot edina nepredvidena okolnost more torej nastopiti samo katastrofa v stvarstvu.

Dobesedno trčenje je nemogoče, kajti ne poznamo planeta, ki bi se kdaj močnejše približal zemlji in bi jo tako ograjal. Srečanje s kometom ne uniči življenja, ker komet ni strnjena celota, marveč skupina manjših delov, meteoritov, ki včasih »bombardirajo« zemljo. V zgodovini zemlje je padlo nanjo že mnogo takih delov; največjo jama je izkopal arizonski meteorit, ki je dolga približno 2 kilometra. Potem: Dve telesi, ki sta si po težji in obsegu precej enaka, se zelo težko približata drug drugemu. Dogodi se torej lahko trčenje zemlje z manjšim telesom, ki pa življenja povsem ne bi

uničilo, ali pa ga uniči samo na manjši površini: zemlje (svetopisemska bajka o Sodomu in Gomori?)

Jeans je dokazal, da je približanje dveh stalnic neverjetno. Njihovo trčenje se zgodi samo v milionskoletnih časovnih razdajah. Možnost pa, da bi ob taki redki »priliki« trčila izmed neizmerno mnogih stalnic v vsemirju ravno naša zemlja, je najmanjša. Majhna je tudi verjetnost, da bi naša zemlja »zašla« s svoje poti in tako zdrvela v svoje uničenje. Zato je verjetno, da bo življenje trajalo, dokler se ne ohladi izvor toplote in vsega življenja — sonce.

Otroški hotel

Hotel za otroke imajo v Berlinu. Kar pride v Berlin kaka mati s kmetov in nima ne časa ne možnosti, da bi vodila svojega otroka povsod s seboj, ga »odda« v ta otroški hotel. Toda hotel sprejema tudi otroke, ki potujejo sami brez spremstva odraslih — in takih otrok je danes mnogo. Če je otrok že vnaprej priglasi, ga čaka na postaji že prijazna gospa, ki ga povede v hotel. Tam posvečajo mladim gostom vso pozornost in skrb ter jim nudijo tudi možnost, da se v družbi drugih otrok igrajo, zabavajo in skrbijo zase. Na sprehod hodi tak mladi gost s spremljevalko, in če ima rojstni dan, dobi od uprave hotela torto s toliko svečkami, kolikor let šteje. Pri vsem tem pa cene za oskrbo otrok nikakor niso visoke. Za prenočišče plača otrok okoli 6 dinarjev, prav toliko za bogat obed in večerjo, polovico manj pa za perilo itd. Otroški hotel je torej zelo praktična in smotrna naprava.

× Bivša romunska vlada bo postavila spomenik svojemu umrlemu predsedniku. V Bukarešti se je osnoval poseben odbor, ki hoče postaviti spomenik bivšemu umrlemu predsedniku vlade pesniku Oktavijanu Gogi. Odbor tvorijo vsi ministri njegove vlade in prijatelji; predsednik odbora je bivši zunanji minister Istrate Micescu.

× Svojega 7 letnega otroka je prodala ciganom neka Angležinja za 240 dinarjev. Otrok je ostal pri ciganih vsega dva dni. Potem je pobegnil in se vrnil domov. Starši, ki so otroka prodali, so izročeni sodišču.

× Zimska olimpiada 1940 bo v St. Moritzu. Kakor smo že poročali, je Norveška odklonila zimsko olimpiado 1940. Pozneje se je potegovala za njo Finska. Ker pa je stavila neke predpogoje, kate-

rim se ni moglo ugoditi, je Mednarodni olimpijski odbor na svoji zadnji odborovi seji v Bruxellesu sklenil, da se bo vršila zimska olimpiada 1940 v St. Moritzu v Švici. Trajala bo od 3. do 11. februarja 1940.

× 9000 let stare izkapanine. V bližini Malmea v Mankartu (Švedska) so našli slučajno pri kopanju na predmete iz kamene dobe, in sicer iz periode okoli 7000 let pred Kristom. Našli so sekire, kopja in podobno. Ker je ugotovljeno, da se je nahajala v tem kraju v kameni dobi cela naselbina, bodo nadaljevali z izkopavanjem; nadejajo se velikega odkritja iz te predzgodovinske dobe.

× Strahoviča letaska katastrofa v Londonu. V Edmontonu, v severnem predmestju Londona, se je zgodila letalska katastrofa, ki je zahtevala dosedaj 14 smrtnih žrtv in 25 ranjencev. Med ranjenimi jih je 13, za katere dvomijo, če bodo ostali pri življenju. Letalo je padlo na streho neke predmestne hiše ter ubilo otroka, ki se je igral na strehi in ljudi v hišah. Ogenj je zajel tri hiše in jih upepelil. Pilot z ženo in otrokom je končal v letalu.

Iz sodišča

Tatvine, tatvine... in poneverbe

Danes se je zagovarjal pred mariborskim okrožnim sodiščem znova cela rajda tatov. Prihajali so posamezno pred sodni stol treh sodnikov, ki mu je predsedoval s. o. s. dr. Čemer. Tudi ti niso napravili nikomur kdo ve kakke škode. Eden se je zagovarjal radi 500 kg koruze, drugi 228 srajc, tretji radi nekega hubertusa in zapestnice, četrti radi nekih 4 kg masti, vrednih komaj 56 din, peti da je odnesel 500 trsnih sadik, šesti, ker si je prisvojil tuje kolo itd. Gangsterstva človek ne najde v teh zločinih, naj jih obrača še tako ali tako. Ali tatvina je tatvina, pa naj bo majhna ali velika. Okradeni je bil po navadi sam siromak in je stvar, ki mu je zmanjkala, prekleto pogrešal. Zanimivo je poslušati te tatove, kako se branijo. Priznajo zvečina vsi, saj je najmanjša stvar dokazana do take podrobnosti, da ne bi pomagalo nobeno zanikovanje. In tatu samemu se dozdeva nazadnje preneumno, pa prizna kolikor se le da ugodno zanj. Je že res, da je odnesel to in ono, ni pa odtrgal ključavnice, ko je odnesel koruzo, in skrinja, v kateri je bila suknja, je bila prav tako odprta. Zaradi teh možnosti in nemožnosti gre potlej na sodišču.

Kranjc Viljem je star grešnik. Zadnje šestletno kazen je odsedel

pred 12 leti na Dunaju. Zdaj se preživlja v Studencih s prevozništvom. Tam je pomagal z nekim pajdašem odnesti 500 kg koruze. Koruznjak je bil po njegovem kajpada nezaklenjen. Branilec je predlagal zanj milo kazen, ker je Kranjc nagnjen k tatvini. Sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev strogega zapora in mu odvzelo za 2 leti častne pravice. Majcenu mora plačati 300 din za koruzo.

Alojz B. je bil včasih železniški uradnik, pozneje pa občinski delovodja v Dupleku. To delo je opravljal 10 let. Ker mu je občina dolgovala za nekaj mesecev plačo in ker je bil delovodja v stiski, je dvignil z občinsko hranilno knjižico brez županove in tajnikove vednosti 2.300 din. Ta denar je pozneje povrnil. Sodišče je upoštevalo, da je delovodja napravil delikt v sili — saj je imel bolno mater, sestro, tri nedorasle otroke in niti ne 500 din mesečne plače — ter ga obsodilo na mesec dni pogojno za dobo dveh let.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Zadnji dan žrebanja 36. kola so bile izžrebane sledeče številke:

Din 2.000.000	56874
Din 1.000.000	32770
Din 510.000	14443
Din 435.000	90007
Din 100.000	96934
Din 50.000	20274, 24972
Din 20.000	35793
Din 12.000	53260 70596
Din 10.000	18143, 21605, 40718, 44293, 49415, 86933
Din 8000	23203, 29456, 31744, 38011, 39943
Din 41676	41975, 51225, 55330, 62066, 76433
Din 6000	43977, 68100, 80795, 95881
Din 5000	5311, 11099, 13157, 13882, 17469, 22733, 24845, 27483, 50804, 51184, 64541, 85927
Din 3000	3590, 8415, 10210, 18395, 60990, 64460, 64589, 85683, 88020

Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovalnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25.

Radio

SOBOTA, 10. SEPTEMBRA.

Ljubljana: 12 Opoldanski koncert. 18 za delopust. 20.30 Pisan večer. 22 Napovedi, poročila, zabavna glasba. — Beograd: 12 Opoldanski koncert. 16.45 Opoldanski koncert. 20 Narodne pesmi. 21 Zabavni koncert. 22 Napovedi, poročila, lahko glasba. — Solija: 19.30 Koncert. — Praga: 20.10 Večerni koncert. — Pariz: 20.30 Sinfonični koncert. — Lyon: 20.30 Prenos iz pariške opere. — Varšava: 17 Koncert.

Mali oglasi

Razno

ŠOLSKE

torbice in nahrbtnike v veliki izbiri priporoča Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. 871

AKTOVKE, ŠOLSKE TORBICE

nahrtniki, velika izbira, nizke cene pri M. Sterbal-u, Meljska 2. Trg svobode 6. 872

HALO! HALO!

Danes sveže morske ribe, pripravljene na razne načine, prispela nova pošiljka viškega vina. Gostilna »Otok Vis«, Sodna 16. 923

ŠTIRITEDENSKI KUHARSKI TECAJ

bo od 16. septembra naprej vodila inozemska strokovna kinja z dobrimi priporočili v gostilni Spurej, Krekova ulica, Studenci. Poučevala bo trikrat na teden od 20. do 23. ure rusko in francosko kuhinjo ter izvajala 65 najnovejših in najvažnejših kuhinjskih receptov. Plača 300 din brez drugih prispevkov. — Vpisi cenljenih dam se sprejemajo v trgovini Rantaša na Aleksandrovi cesti v Studencih. 920

LJUBLJANSKI VELESEJEM

Od 1. do 12. septembra 1938

Veliko nagradno žrebanje

Brezplačno za obiskovalce velesejma iz tuzemstva

Krasna darila. (Izvezeti so imetniki permanentnih legitimacij za Ljubljano)

Motorno kolo »Bob Phaenomen« (Vok, Ljubljana) — Radio aparat 4 + 1 cevni »Super Ingelen« (Technik, Banjal, Ljubljana) — Šivalni stroj (modern pogreznjiv) (Vok, Ljubljana) — 30 provrtnih koles: »Tribuna« F. Batjel — »Condor«, S. Rebolj in drug. »Resta«, Splošna trgovska družba — »Turnier« in »Elite«, H. Suttner »Axi«, Ign. Vok, »Panax«. — Darila so razstavljeni na velesejmu.

Odtiraj kupon od vstopnice, napiši nanj svoje ime in vrzi v zapečateno žaro, ki stoji ob glavnem vhodu. Dan obiska poljuben med 1. in 12. septembrom. Komisijsko žrebanje bo 12. septembra ob 5. uri popoldne na velesejmu.

Stanovanje

NA STANOVANJE IN HRANO sprejem eno ali dve gospodini. Jug, Maistrova 18-I. 927

NA STANOVANJE IN HRANO sprejem dve osebi ali dva dijaka(inji). Vetrinjska 20. 924

Kupim

PARADIŽNIKA svežega, popolnoma dozorelega, kupi vsako množino Slamič, Ljubljana. 617

Prodaj

PRODAM MOTOR NSU 250 ccm. Vprašati tel. 24-69. 908

Službo dobi

DVA KROJAŠKA POMOČNIKA sprejem takoj. Kovač, Tatlenbachova ul. 6. 919

HIŠNIK vpokojenec, dobi takoj stanovanje. Naslov v upravi. 904

UČENCA

sprejem modna trgovina Aleksandrova 9. 769

Stanovanje išče

SOBO mirno in udobno, če le mogoče s posebnim vhodom in v bližini Maistrove ulice, išče gospod s 15. t. m. Ponudbe prosim na upravo »Večernika« pod šifro »Udobnost«. 926

Mlajšo uradnico

perfektno strojepisko, zmožno slovenščine in nemščine, iščemo za takojšnji nastop. Lastnoročno pisane ponudbe z vsemi podatki in zahtevno plače na upravo »Večernika« pod šifro »Stalna eksistenca«.

† Za vedno in nenadoma nas je danes zapustila v 51. letu starosti naša nad vse ljubljena in predobra soproga, mama, sestra, teta, gospa

Katarina Lešnik

diplomirana babica.

Pogreb nepozabne nam pokojnice bo v soboto, dne 10. septembra 1938 iz mrtvašnice na Pobrežju na magdalensko pokopališče ob pol 16. uri.

Maribor, Ptuj, Novi Sad, 8. sept. 1938. Žalujoča rodbina Lešnik.

Mal' položi dar domu na oltar!

Izdaja in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejemana v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopaljska ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.